

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэмрэ и Правительствэрэ ягъэзет

Шэкиогъум и 16-р — Къурмэн

**Адыгэ Республикэм щыпсэурэ быслымэнхэу
лътэныгъэ зыфэтшыхэрэр!**

Дин мэфэкышхоу Къурмэным фэшI тыгу кыддеIэу тышъуфэгущо!

Дин хабзэхэр сыд фэдэрэ обществу мэхъанэшхо зилэ инравственнэ лъапсэхэу щытых. Дин зэфэшхьафхэр зылэжыхэрэм лэшIэгъубэхэм къакоцI Урысыер зэдыряунэу щытыгъ.

Дин мэфэкI лъапIэу Къурмэным лъэпкъ, дин зэгурылоныгъэм игъэпытэн илахышхо хешыхъэ, цыфхэм агу нахъ къеукъэбзы, шIу ашIэным, гукIэгъу ахэлъыным кыфэджэ. Ар Урысыем щыпсэурэ цыф лъэпкъыбэм ядуховнэ клэн бай изы Iахъэу щыт. Шэн-хабзэхэу непэ зыпкъ рагъэуцожыхэрэр тихэгъэгъу мамырныгъэу, зэгурылоныгъэу илтым икъэгъэгъунэн фэIорышIэх.

Тиреспубликэ ианыхъ байныгъэшхохэм ащыщ дин зэгурылоныгъэу, зэгъунэгъущоу зэфыщытыкIэхэу лъэпкъ зэфэшхьафхэм азыфагу илтыр. Адыгеим щыпсэурэ быслымэнхэм цIыфыгъэ шэпхъэ лъагэхэм, зэгурылоныгъэм, цыхъэ-зэфэшIыжыныгъэм ягъэпытэн тапэкIи ялахышхоу зэрэхашыхъаштым тицыхъэ тель.

Къурмэным унагъо пэпчъ гушIуагъо, гугъапIэ, рэхъатныгъэ кыбферэхъ, цыфхэр IофышIухэм аферуэзэнкI. Шъори, кышшъу-пэблагъэхэми насып, щыIэкIэ дэгъу шъуиIэнэу, мамырэу шъупсэунэу тышъуфэIагъо!

*Адыгэ Республикэм и Президентэу
ТХЪАКIУЩЫНЭ Аслъан*

*Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм
и Тхъаматэу Анатолий ИВАНОВ*

Адыгэ Республикэм и Президент и Указ

**Медалэу «Адыгеим и Щытхъузехъ» зыфилорэр
В. Н. Шверикас фэгъэшхошэгъэным ехылагъ**

Урысые Федерацием икъэралыгъо хабзэ иорганхэм адыряIэ здэлэжыныгъэм ылъэныкъокIэ Адыгэ Республикэм ыпашхъэ гъэхъэгъэ инэу щыриIэхэм апае медалэу «Адыгеим и Щытхъузехъ» зыфилорэр Шверикас Вячеслав Николай ыкъом — Урысые Федерацием и Федеральнэ ЗэIукIэ ФедерациемкIэ и Совет Адыгэ Республикэм икъэралыгъо хабзэ игъэцэкIэкIо орган ыцIэкIэ хэтым фэгъэшхошэгъэнэу.

*Адыгэ Республикэм и Президентэу
ТХЪАКIУЩЫНЭ Аслъан*

къ. Мыекъуапэ,
шэкиогъум и 13, 2010-рэ илъэс
N 122

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм

Илъэсыбэ хъугъэу гуетыныгъэ фыриIэу Iоф зэришIэрэм, шIуагъэ кыгъэу Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм зэрэдэлажыэрэм, республикэм имэзхэм якызытэгъэ-нэжыын илахышхо зэрэхишIыхъэрэм афэшI Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Щытхъу тамыгъэу «Закон. Пшъэрыл. Цыфыгъ» зыфилорэр фагъэшхошагъ **Былымыхъэ Рэщыд Январ ыкъом**, Адыгэ Республикэм мзэхэмкIэ и ГъэIорышIапIэ ипашэ.

Адыгэ Республикэм и Парламент иIофшIэн изэхэщэн илахышхо зэрэхишIыхъэрэм, илъэсыбэ хъугъэу еIолэнчъэу, шIуагъэ кыгъэу къэралыгъо къулыкъур зэригъэцакIэрэм афэшI Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Щытхъу тхылъ фагъэшхошагъ **Хъышт Разыет Аслъан ыпхъум**, Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Аппарат иIофхэр зезыгъэкIорэ ГъэIорышIапIэм иотдел испециалист шъхъаIэу а 1-рэ разряд зилэм.

РЕСПУБЛИКЭ ПРОГРАММЭХЭР

УНЭГЪО 20 ХЭЛАЖЪЭ

Адыгэ Республикэм IофшIэнымкIэ ыкIи социальнэ хэхъоныгъэмкIэ и Министертвэ ипресс-къулыкъу тызэрэщигъэгъозагъэмкIэ, республикэ программэ «Адыгеим икIэлэцIыкIухэр» зыфилоу 2009 — 2010-рэ илъэсхэм ателытагъэм кыхиубытэу социальнэ программэкIэм Iоф дашIэнэу рагъэ-жыагъ. Программэм игъэцэкIэн шэкиогъум и 1-р ары зыфежыагъэхэр, тыгъэгъазэм и 31-м аухынэу щыт.

Программэм пшъэрылгъэу иIэр щыIэныгъэм чIыплэ кIын ригъэуцогъэ, гъот макIэ зилэ унагъохэу илъэс 18-м зыныбж нэмысыгъэ кIэлэцIыкIухэр зыпIухэрэм ащыцхэм социальнэ IэпыIэгъу ягъэгъотыгъэ-ныр ары. Мыщ игъэцэкIэнкIэ министрствэм IэпыIэгъу кы-фэхъух цыфхэр социальнэу къэухъумэгъэнхэмкIэ органхэу чIыплэхэм ащыIэхэр. Унашъор ыкIи ащ игъэцэкIэн епхыгъэ шапхъэхэр гъэгъэтхэм кызыха-урыхэм, кIуачIэ иIэ зэхъум ыуж социальнэ программэм хэлэ-жэнхэр анахъ зытефэхэрэм якыхъэхын а органхэр ары фэгъэзагъэ хъугъэхэр.

Социальнэ технологиякIэу алътхэрэ мы программэм унэгъо 20 хэлэжыэнэу кыха-хыгъ. Шъыпкъэ, ар мэкIэ дэд,

социальнэ IэпыIэгъу ищыкIа-гъэу республикэм исыр зэрэбэр хэти ешIэ, ау мыщ фэдэ Iоф-шIакIэм иапэрэ ушэтын лъэ-бэкъу фэдэу мыр щыт, ахъцэу ащ пае къатIупщыгъэри бэп.

Адыгэ Республикэм IофшIэ-нымкIэ ыкIи социальнэ хэ-хъоныгъэмкIэ и Министертвэ ипресс-къулыкъу кызы-рэхигъэщырэмкIэ, унагъоу чIыплэ кIын ифагъэхэм къэ-ралыгъор IэпыIэгъу зэрафэхъу-цорэ епхыгъэ Iофтхъабзэхэм яплан зэхэгъэуцоным пае спе-циалистхэр ахэм аIокIэх, гушIэгъу зэфэхъух, ахъцэу аратыштыр нахъ шIуагъэ кы-тэу зэрагъэфедэщтыр агъэна-фэ. Унагъо пэпчъ физхагъэу-цорэ программэр мы Iоф-тхъабзэм игъэцэкIэнкIэ пшъэ-дэкIыж зыхырэ специалис-

тым еуплэкIужы. Ащ ыуж ахъцэр унагъом зыфатIуп-щырэр, Межведомственнэ клмиссием ащ фэдэ унашъо ышIыгъэмэ.

Социальнэ IэпыIэгъоу зы унагъом зэтыгъоу рагырэр сомэ 34250-рэ. А ахъцэр унагъом зыпэIуигъэхъанэу щытыр ащ фызэхэгъэуцогъэ программэм игъэцэкIэн ары нылэп. Мыль-кур пэIуагъэхъан алъэкIышт унэе IофшIапIэм нахъ изте-гъэуцон, коммунальнэ фэIо-фашIэхэм ятынкIэ унагъом чIыфэ тельмэ, мебельым ищэ-фын (ар унагъом имыIахэмэ е-жы дэдэ хъугъэмэ), унэм игъэ-цэкIэжыын, унагъом ищыкIэгъэ техникэм (оргтехникэри хэтэу) изэгъэгъотын.

ЖАКIЭМЫКЪО
Аминэт.

ПЕНСИЕХЭМКІЭ ФОНДЫМ ШЪУЩЕГЪЭГЪУАЗЭ

ЧЫФЭ ЗЫТЕЛЪХЭР ХЭГЪЭГУМ РАГЪЭЖЫШТХЭП

Ашхъэ фэлэжьэрэ цыфхэм УФ-м ПенсиехэмкІэ ифонд къыджэ шокІ зимылэ пенсиен ыкІи медицинэ страхованиехэмкІэ тынхэр 2010-рэ ильэсым итыгъэгъазэ и 31-м шломыкІэу атынхэу.

Законным зэригъэнафэрэмкІэ, ашхъэ фэлэжьэрэм ахалыгъэх шхъэзэкхэ предпринимательхэр, мэкхумэщылэ (фермер) хызмэтшІапІэхэм япашэхэр ыкІи ахэм ахэтыхэр, очылхэр ыкІи унэе шыкІэм тетэу Іоф зышІэрэ нотариусхэр. А купхэм ахахъэрэм страховой тынхэр страховой ильэсым уасэу иІэм тегъэпсыкІыгъэу ыкІи шпэхъэ гъэнэфагъэм тетэу атых. Сомэ пчыагъэу атыштыр елгытыгъэ ильэсым икыи хыгъагъэм федеральнэ законодательствэм мээз лэжъепкІэ анахъ макІэу (МРОТ) ыгъэнэфагъэм. Къалытагъэхэу ыкІи тыгъэгъазэм и 31-м шломыкІэу амытыгъэ страховой тынхэр чыфхэмкІэ алыгъэх ыкІи законодательствэм зэригъэнафэрэм тетэу шокІ имылэу ахэр къалахыжых.

2010-рэ ильэсым ильэс страховой тынхэр къалыгъэх мээз лэжъепкІэ анахъ макІэу хабзэм ыгъэнэфагъэм ыкІи страховой тынхэмкІэ ставкэу шыІэхэм атегъэпсыкІыгъэу. ПФР-м — мээз лэжъепкІэ ипроцент 20, ФФОМС-м — процент 1,1-рэ, ФФОМС-м — проценти 2 алэклагъахъ. ГушыІэм пае, ильэс телгытэу ПФР-м хагъэхан фаер сомэ 10392-рэ мэхъу. Тынхэр платежнэ поручение шхъаф-шхъафкІэ фонд пэпчэ Іэклагъэхан фае. Страховать зызышыжыгъэу цыфыр 1967-рэ ильэсым ыуж къэхъугъэмэ, ПенсиехэмкІэ фондым тынэу хигъахъэхэрэ ІахытІоу гошчыгъэхэу, страховой шхъафэу ыкІи зэуагъэкІэрэ Іахыр шхъафэу етых. Ахъшэр зэтыгъокІэ е ильэсым къыкІоцІ Іахъ-Іахъэу цыфым фондхэм афыригъэхын фит. Непэ ехъулэу зэрэщыгъыкІэ, страховой ильэсым уасэу иІэм тегъэ-

псыкІыгъэу страховой тынхэр зытыхэу ПФР-м и Адыгэ республикэ Къутамэ иучет хэтхэр нэбгырэ 20068-рэ мэхъу. Ильэсыр къызыхагъэм къышыублагъэу а купым хахъэхэрэм экІэмкІи страховой тынхэу фондым Іэклагъэхыгъэр сомэ миллион 76,1-рэ. Ежхэм ашхъэ иІоф фэлэжьэрэ купым хахъэхэрэм 2010-рэ ильэсым ПФР-м Іэклагъэхан фэе ахъшэм ипроцент 36,5-рэ ныІап ар зэрэхъурэр.

Предпринимателям 2009-рэ ильэсым итыгъэгъазэ и 31-м ехъулэу страховой тынхэмкІэ чыфхэр телгытэхэмэ, ащ техъогъэ пеняр номерэу 212-ФЗ зытет Федеральнэ законным зэригъэнафэрэм тетэу къалыгъэ. Чыфхэмэр ахэм атехъогъэ пенярэ бюджет классификацием икодэу чыфхэм атегъэпсыкІыгъэм тетэу атых.

2010-рэ ильэсым къылыгъэгъэ ыкІи ытыгъэ тынхэмкІэ 2011-рэ ильэсым игъэтхатэ и 1-м шломыкІэу предпринимательм расчэтхэр ПФР-м ичыпІэ ГъэІорышІапІэ формэу РСВ-2 ПФР-м тетэу рихыІлэнхэ фае. Ахъшэр зэрэптышт документхэм яформэхэр, тынхэр зэрэбгъэхъышт реквизитхэр ПФР-м ичыпІэ органэу предпринимательм учетым зышыхагъэуцагъэм къащыІыхынхэ е Урысые Федерацием ПенсиехэмкІэ ифонд **исайтэу www.pfuf.ru «Смозанятому населению»** зыфІлорэм къырихынхэ ылгъэкІышт. Джащ фэдэу счет зимылэ предпринимательу тынхэр ахъшэ Іэрылхъэм тетэу Урысыем и СбербанккІэ зытырэм сайтым къырихын ылгъэкІышт бюджет классификацием икодхэр, ахъшэр зэрэптышт документхэр, отчетым иформэ ыкІи ар зэрэбгъэхъыштыр шыкІлэр.

Страховой тынхэмкІэ чыфхэу ателхэр къыгъэтыжыгъэнхэр зэрэзэхъагъэу ыкІи зэуагъэкІэрэ Іахыр шхъафэу етых. Ахъшэр зэтыгъокІэ е ильэсым къыкІоцІ Іахъ-Іахъэу цыфым фондхэм афыригъэхын фит. Непэ ехъулэу зэрэщыгъыкІэ, страховой ильэсым уасэу иІэм тегъэ-

ренэу агъэпыгъэ. ССП-м иІыкІохэм хагъэунэфыкІы ПФР-м Іэклагъэхэрэ тынхэр шокІ зимылэ хэбзэІахъхэу зэрэщытхэр ыкІи пенсиенхэр игъом ятыгъэнхэмкІэ, Іоф зышІэхэрэм пенсиенхэм апае мыІыку зэуагъэкІэ-нымкІэ ар амалышІоу зэрэщытыр. Ащ елгытыгъэу ССП-м иорганхэу тыдэкІи хэгъэгум шылажъэхэрэм пенсиенхэм япхыгъэ чыфхэр къыгъэтыжыгъэнхэм мэхъанэшхо раты.

Цыфхэр зыгъэлажъэрэм страховой тынхэр ипІалгъэм ехъулэу ымытыгъэхэмэ, чыфхэу телгыр къегъэтыжыгъэным ехыІлэгъэу унашъо ПФР-м ешІы, тынхэр зытынхэ фаем исчет ахъшэр къыхыгъэным фэшІ инкассовэ шгъэрыІы афарегъэхы е унашъор ССП-м Іэклэгъахъ.

Мыщ дэжыым бюджетым хэмыхъэрэ фондхэмкІэ чыфхэу ателхэр къыгъэтыжыгъэнхэм пае ПФР-м ыкІи ССП-м судым зыфагъэзэн фитых. Ежхэм ашхъэ фэлэжьэрэ цыфхэм ПенсиехэмкІэ фондым ыкІи медицинэ страхованиемкІэ фондым ахагъэхан фэе страховой тынхэр зэрэпсауу ыкІи ащ шыІ Іахъ къамыты зыхъукІэ ащ фэдэ фитыныгъэр ПФР-м 2011-рэ ильэсым нахъ игъэкІотыгъэу ыгъэфедэу ыублэшт. ПФР-р зэрэкІэлъэІугъэм ыкІи судым унашъоу ышІыгъэм атетэу чыфэ зытелэ цыфыр хэгъэгум икІын фимытэу агъэпсын алгъэкІышт.

Ашхъэ иІоф фэлэжьэрэ предприниматель псэуэи страховой тынхэр ипІалгъэм ехъулэу къатынхэм ыкІи чыфэ атемылгъэу ильэсыкІэм те-хъанхэу ПФР-м и Адыгэ республикэ Къутамэ шгъугъы. ПФР-м ичыпІэ орган псэуэи консультационнэ къулыкъухэр ащэлажъэх. ШъуиупчІэ псэуэи джэуапхэр къаратыжынынхэм ахэр фэхъазырых.

ЗэкІэмкІи пІалгъэу къэнагъэр мэзитІу имыкІу!

ПФР-м и Адыгэ республикэ Къутамэ ипресс-къулыкъу.

ТыфэгушІо!

Ильэс 28-рэм ехъугъэу республикэ гъэзетэу «Адыгэ макъэм» хъалэлэу фэлэжьэрэ Мамыжъ Любэ Юсыф ыпхъум непэ юбилей маф.

Люб! Тыгу къыддэлэу уимэфэкІ мафэкІэ тыпфэгушІо. Псауныгъэ пытэ уиІэу, уигухэлхэр къыбдэхъухэу бэрэ укытхэтынэу тыпфэлъало!

УиІофшІэгъухэр.

ТыфэгушІо!

«Адыгэ макъэм» ибухгалтер шхъалэу Шпилова Галинэ Дмитрий ыпхъур къызыхъугъэ мафэмкІэ тыфэгушІо!

Псауныгъэ пытэ уиІэу, уиІофшІакІэ ыгъэразэхэу бэрэ джыри «Адыгэ макъэм» ушылэжъэнэу тыпфэлъало.

«Адыгэ макъэм» иІофышІэхэр.

Гъогухэр агъэцэкІэжыых

Ильэс горэкІэ узэкІэІэбэжыымэ, шапсыгъэ псэупІэхэр зэзыпхыхэрэ гъогухэр ыкІи къоджэ кІоцІ урамхэр дэй дэдагъэх. ЗэІыхъапагъэу шытыгъэр Псэитыкурэ Хъащтыкурэ азыфагу икІырэ гъогур арыгъэ, псэупІэхэр зэзыпхыхэр адрэ гъогухэри ащ нахышІугъэхэп. Нэужым а гъогухэм «яІэзагъэх», мэшэ иутыгъэхэу иІагъэхэр агъэцэкІэжыгъэх. Псэитыку икІэу Хъащтыку кІорэ гъогум зы чыпІэ иІагълэшэу зэщыкъуагъэу, мэшэ иутыгъэ куум гъогум ишъомбгъуагъэ къызэлъиубытэу. Ошх ужым машэмэ псы арыуопштыгъ, гъогум шымыгъуазэхэр мэшэ куухэм арыпкІэщтыгъэх. Машинэхэр ащыфыкъохэуи хъугъэ.

Хъащтыкурэ Афыпсыпэрэ азыфагу Пшызэ пэІут дамбэр рекІокІы, пынджІэжъ совхозэу Хъахъуратэм ышІэ зыхыштыгъэм идиректорэу шытыгъэ ХъакІэо Асфар (идунай ыхъожыгъ, Тхъэм джэнэт къырет) ар гъогоу аригъэшІыгъагъ. Апэ пшэхъо-мыжъокІэ зэхэлъ тыратэкъогъагъ, еІланэ асфалыт ашІыгъагъ. Нэужым гъогум анаІэ тезыжы ар зэщыкъогъагъ.

ЗэкІэ зигугъу къэтшІыгъэ гъогухэр агъэцэкІэжыгъэх, уарыкІоныр нахъ шынэгъончъэу хъугъэ. Къэ-нэгъэ закъор Пэнэхэс кІорэ гъогоу километрищ фэдиз зыкІыхыгъэр ары. Ащ изытет дэй дэд.

Псэитыку иурам гупчэу асфалыт зытелгыр агъэцэкІэжыгъ, машэхэр иІэжхэп. Ар языгъэгъэцэкІэжыгъэр Адыгэ Къэралыгъо Советым — Хасэм идепутатэу Шхъэлэхъо Азмэт. Кыхъэгъэщын ар зипэц гъогушІи организациеу «Автобаным» гъогум игъэцэкІэжыын сомэ миллион фэдиз зэрэтыригъэкІодагъэр.

Пшэхъо-мыжъокІэ жыгъэй зытелгъ гъогухэми ахэІэзыхъажыгъэх, ар зышІушІагъэр Афыпсыпэ къоджэ псэупІэу ДзэлІ Аслъан зіІэшхъэгъетыр ары. Адрэ къэ-нэгъэ урамхэми яшІушІэхэмэ гуапэ ащыхъушты.

ХЪУЩТ Щэбан.

Депутатхэм апай

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм ия 52-рэ зэхэсыгъо 2010-рэ ильэсым шэклогум и 17-м шыІэшт.

Зэхэсыгъом зыщытегушыІэшт Іофыгъохэм ахагъэхыгъэх мы къыкІэлъыкІохэрэр: законопроектэу «Адыгэ Республикэм и Законэу «Организациехэм ямыІыку хэбзэІахъэу тыралхъэрэм ехыІлагъ» зыфІлорэм ия 4-рэ статья зэхъокІыныгъэ фэшІыгъэным фэгъэхыгъэм» яІонэрэу хэлпгъэгъэныр; законопроектхэу «2011-рэ ильэсымкІэ ыкІи план пІалгъэхэу 2012-рэ, 2013-рэ ильэсымкІэ Адыгэ Республикэм иреспубликэ бюджет ехыІлагъ» зыфІлорэм, «2011-рэ ильэсымкІэ ыкІи план пІалгъэхэу 2012-рэ, 2013-рэ ильэсымкІэ шокІ зимылэ медицинэ страхованиемкІэ Адыгэ республикэ фондым ибюджет ехыІлагъ» зыфІлорэм, «Адыгэ Республикэм икъэралыгъо учреждениехэм яправовой положение заулэмэ яхыІлагъ» зыфІлорэм, Адыгэ Республикэм и Законэу «Адыгэ Республикэм иминистрэхэм я Кабинет ехыІлагъ» зыфІлорэм зэхъокІыныгъэхэр фэшІыгъэным фэгъэхыгъэм, «Адыгэ Республикэм и Законэу «Транспорт хэбзэІахыым ехыІлагъ» зыфІлорэм ия 3-рэ статья зэхъокІыныгъэ фэшІыгъэным фэгъэхыгъэм» апэрэу ахэплэгъэ-ныр ыкІи нэмыкІ Іофыгъохэр.

Жуковскэм иурам тет унэу N 22-м зэхэсыгъохэр зыщызэхашэрэ Залышхоу хэтым сыхъатыр 11.00-м ащ иІофшІэн шыригъэжышты.

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхъаматэу Анатолий ИВАНОВ

Сомэ мини 10 тазырэу тыралхъагъ

Шэуджэн районым и ОВД экономикэ бзэджэшІагъэхэмкІэ иоперуполномоченнэу, милицием илейтенантэу къулыкъу зыхырэ кІалэр зэрагъэмсэрэм фэгъэхыгъэ унашъоу судым ышІыгъэм чъэпыогъум и 25-м кІуачІэ иІэ хъугъэ.

Шъугу къэдгъэкІыжыын Шэуджэн районым Іоф шызышІэрэ ООУ-у «Тендер» зыфІлорэм итучанэу «Магнитым» идиректор район прокуратурэм бэмышІэу зыкызырэфигъэзагъэр.

УплэкІунхэм къызэрагъэлъэгъуагъэмкІэ, 2009-рэ ильэсым ичъэпыогъу мазэ зигугъу къэтшІыгъэ милицием икъулыкъушІэ, зыныбжэ имыкІугъэ кІэлэцІыкІур тучаным чІыгъахы, аркъ къыригъэщІафыгъагъ. Ау административнэ правоукъоныгъэу тучантесым ышІыгъэр къэзыгъэнфэрэ документ пилъхъагъэп. Мы мэфэ дэдэм къулыкъушІэм обществэу «Тендер» зыфІлорэм идиректор икабинет чІэсэу тучаным щадэрэ продукциер къуалхъэу къаІыхыгъ.

Район прокуратурэм уплэкІунэу зехишагъэхэм адиштэу 2010-рэ ильэсым гъэтхатэм и 30-м лейтенантым ылгъэныкІокІэ уголовнэ Іоф къызэІуахыгъагъ ыкІи бзэджэшІагъэу зэрихыагъэм фэшІ ильэсэу тызыхэтым чъэпыогъум и 14-м ар судым ыумысыгъ, сомэ мини 10 тазырэу тыриІхъагъ.

Район прокурорым ипшъэрылхэр зыгъэцакІэу, я 2-рэ класс зіІэ юристэу Ю.В.ДУЛИН

ІЭПЭЗСЭНЫГЪЭ ИН ЗІІЭХЭР ЗЭНЭКЪОКЪУШТЫХ
Турнирэу «Адыгеим ихэшыпыкІыгъэ командэрэ Темыр Кавказым икомандэрэ зэнэкъокъуштых»

Адыгэ Республикэр,
къ. Мыекъуапэ,
КЗ-у «НАЛМЭСЫР» Тел.: 8-962-766-12-12

2010-рэ ильэсым шэклогум и 24-м сыхъатыр 19.00-м.

РЕСПУБЛИКЭ ПРОГРАММЭХЭР

Амалышлукхэр кьатых

Адыгэ Республикэм псауныгээр кьэухумэгэ-нымккэ икьулыкьу нахьышлюу зэхэцэгэнымккэ, ащ ипшээрлэхэм ягэцэккэн ккэухэу фэхьухэрэм цыфхэр нахь агьэразэхэу хьунхэмккэ яшлогэшхо кьэккэ федеральнэ ыккы республикэ кьэралыгьо программэ зэфэшхьафьбэм. Илээ-си 3 — 4-м ателытэггэ программэхэм яшлу-гьэккэ ведомствэхэм азыфагу илэ йофыгьохэри нахь зэшлохыгьошлү мэхьух, псауныгээр кьэ-ухумэгэным исистемэ илофшлэн гьэцэккэккэ хабзэм иорганхэри нахь чанэу кьыхэлажьбэх.

Анахь нэрылэггьу кьытфэхьурэр мы програм-мэхэм ателытаггэу бюджетым кьыхагьэккырэ мылькумккэ республикэм ит лээплэ-профилакти-ческэ учреждениехэм лэхьаным диштэрэ меди-цинэ оборудование зэфэшхьафхэр арагьэггэ-тынхэ зэралэккырэ ары. Ащ ишлуагьэккэ медицинэ лэпылэггьоу цыфхэм арагьэггэотырэм ипчягьи, идэггьуи ахэхьуагь, диагностикэм ылэныкьоккэ технологияккэхэр нахьыбэу шылэхэ хьуггэ, «высокотехнологичнэ» зыфалорэ медицинэ лэпылэггьоу джы Адыгеим щарагьэггэотын алэккырэри нахьыб.

Адыгэ Республикэм псауныгээр кьэухумэгэнымккэ и Министерствэ ип-ресс-кьулыкьу кьызэритырэммккэ, тызыхэт илээсым мы кьулыкьур республи-кэ программэ 9-м ягэцэккэн хэлажьб (мыхэм етлани подпрограммэ пчягьэ-я). Ахэм зэккэми йоф зэрадашлэрэм, гьэцэккэггэ зэрэхьухэрэм такьытегушылэн амал тилэп, ау ащышхэм такьыщыуцун, йофшлаггэу ялэхэм шьуащыдгьэггэозэн.

ггэн фаеу кьышыхагьэщырэ Адыгеим ит лээплэ-профиллак-тическэ учреждениехэм ме-дицинэ оборудование икьоу яггэггэотыгьэныр ары. Адыгэ Республикэм псауныгээр кьэ-ухумэгэнымккэ и Министер-ствэ тызэрэщигьэггэозагьэмккэ, а программэм игьэцэккэн пае 2010-рэ илээсым кьатлупшыггэ мылькумккэ Адыгэ республикэ клиническэ сымэджэщым фа-

щэфыггэ оборудованием щы-щых магнитно-резонанснэ то-мографьур, ультразвуковой ди-агностическэ системэр, сьма-джэм наркоз зэрьратырэ аппа-ратырэ, нэмыккхэри. Джащ фэ-дэу мы сымэджэщым санитар машини фашцэфын алэккыгь.

Адыгэ республикэ ккэлэцкы-ккы клиническэ сымэджэщым медицинэ оборудование дэггэу раггэггэотын амал шылэ хьуггэ мы программэм ишлуагьэккэ. Ахэм ащышых рентген зэра-шлырэ аппаратырэ, ккэлэцкыккы сьмаджэхэм наркоз зэраратырэ аппаратырэ, цыфым итхьабыл-хэр вентиляции зэралыххэрэр (шэу зэтефыггэу), хирургием шаггээфедэрэ лэмэ-псымэ зэ-фэшхьафхэр, компьютернэ томографьур, нэмыккхэри.

Мы программэхэу зигуггэу кьэтшыггэхэри, нэмыккыбэу непэ тызынэмысыггэхэри илээс зэккэлыккэхэм министерствэм йоф адишлэным телытаггэх. Ахэр зэккэ псауныгээр кьэ-ухумэгэным фэлэжьэрэ кьу-лыкьум хэхьоныггэхэр ышлэн-хэм, цыфхэм медицинэ лэпы-лэггэу арагьэггэотырэм ипчя-гьи, идэггьуи зыкьалэтынхэм фытеггэпсыхьаггэх.

ЖАККЭМЫКЬО Аминэт.

Сьд фэдэ ыккы сьд фэдиз оборудование дэггэу медицинэ учреждениехэм ачлэбггэу-цаггэми, ахэм йоф арызы-шлэн зылэккышт цыфхэр, специалистхэр щымылэхэмэ, пккэ илэп. А лэныкьор кьы-далытэггэу ыккы медицинэ йофышлэхэм лэплэсэныггэ хэггэхьоггэныр пшээрыл-шхьау зэралэм кьыпккы-рыккыхэзэ, 2008 — 2012-рэ илээсхэм ателытэггэу про-граммэу «Псауныгээр кьэ-ухумэгэнымккэ Адыгэ Рес-публикэм имединэ кадрэ-хэр» зыфилорэр аштаггэ. Ащ кьызэрэщыдэллытаггэу, мы тызыхэт илээсым врач 50-мэ яшлэныггэхэм ахаггэхьон амал араггэггэотыггэ, ординатурэм щеджэнхэри ащ дыхэтэу.

Мы программэм кьышых-ггэнэфаггэ медицинэм щыла-жьэхэрэм ямэхьанэ кьэлэты-ггэным епхыггэ йофтхьабзэ-хэм язэхэцэни. Ащ кьыпккы-рыккыхэзэ илээс кьэс мини-стерствэм медицинэм илофы-шлэ и Мафэ игьэккыотыггэу хе-ггэунэфыккы, анахь гьэхьэггэ-шлукхэр зилэхэр кьыхаггэщых. Зигуггэу кьэтшырэ про-граммэм епхыггэ республи-кэм имединэ учреждение-хэм ащылэжьэрэ йофышлэхэу апшээрэ гьэсэныггэу зилэхэм (врачхэм, фармацевтхэм) азы-фагу илээс кьэс зэнэкьокьоу щыккыорэр, «Илээсым иврач анахь дэггэу» зыфилорэ щыт-хьуцлэм икьыдэхьын специ-алистхэр зэрэфэбанэхэрэр. Мары мы мазэм ыгузэггэхэм адэжь а зэнэкьокьум иккэух-хэр зэфэхьысыжьынхэш, те-ккыоньггэр кьыдэзыхьггэм ыцлэ кьыралощт. А врачыр нэ-ужым Всероссийскэ зэнэкьо-кьум хэлэжьэшт «Врач анахь дэггэу» зыфилорэ щытхьуцлэм фэбэнэным пае.

Республикэ программэу

«Социальнэ мэхьанэ зилэ узхэм апэуцужьыггэныр» зыфилорэм хэхьэрэ подпро-граммэу «Диабет» зыцлэм игьэцэккэн псауныгээр кьэ-ухумэгэнымккэ Министер-ствэр фэггэзаггэ. Ащ кьыди-лытэрэ йофыггэхэм язэшло-хын пэлухьаным пае респу-бликэ бюджетым мы илээсым сомэ миллион 16 кьышыха-лытаггэ. Чьэпыоггум и 1-м ехьулэу а ахьшэм ипроцент 98,8-р (сомэ миллион 15,8-р) кьатлупшыггэх. А ахьшэмккэ медицинэ учреждениехэм кьа-фашцэфыггэ инсулиныр, лым хэлэ шьоушцыггур нахь ма-ккэ зышлырэ лээзггэу уц зэфэ-шхьафхэр, инсулиныр зэрэ-хэплэхьашт лэмэ-псымэхэр, нэмыккхэри.

Адыгэ Республикэм псау-ныггэр кьэухумэгэнымккэ и Министерствэ кьызэритырэммккэ, иккыггэ илээсым итыггэ-ггэзэ мазэ и 31-м ехьулэу шьоушцыггэу уз илэу республи-кэм нэбгырэ 8944-рэ исэу ары.

Специалистхэм кьы-зэрэхаггэщырэммккэ, мы зигуггэу кьэтшырэ про-граммэм ишлуагьэккэ амалыккэу медицинэ шлэныггэм лэклэлэ хьу-ггэхэр лээплэ учреж-дениехэм нахь кьызы-щыфаггээфедэнхэ алэк-кы хьуггэ. Ггэнэфа-ггэ ащ кьытырэри — сэкьатныггэу зилэхэм, шьоушцыггэу узым кьы-зыдихьырэ нэмыккэ уз хьылэжьхэм ящынаггэо зышхьаырт хьухэрэм япчяггэу кьышцккэ.

Игуггэу кьэтшыггэн фае республикэ про-граммэ хэхьыггэафь-ккыггэу «Псауныгээр кьэухумэгэным исистемэ хэхьоныггэ еггэшлыггэныр» зы-филэу Адыгэ Респу-бликэм и Кьэралыггэо Совет — Хасэр иккэ-щаккыоу аштаггэм. Ащ анахьэу йоф зыдэшлэ-

ЛІХЪУСЭЖЪ
Хьаджэрэтбий,
«Адыгэ макъэм»
ижурналист.

КОЩХЪЭБЛЭ РАЙОНЫМ ИЧЫГУЛЭЖЪХЭМ КОЦЫМ ИПХЪЫН АУХЫГЪ

Еджэркъуаехэр зэдеІэжъых

Еджэркъое къоджэ псэуплэм къыгъэгъунэрэ чыплэм мэкъу-мэщышлэ-фермер хызмэт-шлэплэ 258-у шызэхэщэгъэхэм ахэтхэр зэкІэ чыгум уасэу илэр дэгъоу кызыгурылогъэхэ, ар гъэ-бэжъулъэ ышлыным акъылэу илэри, кІуачІэу хэлъыри фэзгъэ-Іорышлэхэр лэжъэкІо шлагъох. Ахэм уахахъуэ, язэхэтыкІэ-зэфыштыкІэхэм, ІофшлэкІэ зы-зафэбгъэнэІуасэкІэ, бэ узэря-хьопсэнэу яплэгъуллэрэр. Апстэумэ анахь къахэзгъэщы сшІоигъу къуаджэу Еджэркъуае щыпсэурэ фермерхэм лытэ-ныгъэ-зэдэлэпыІэжъыныгъэу азыфагу илтыр. Къоджэдэс фер-мерхэм ащыщыбэхэр зэлахы-лых, зэгъунэгъух, зэныбджэ-гъух. Бэрэ зэІокІэх, зэрэшлэх. Хэт игъэхъагъи ифэныкыуагъи зэ-дашлэ. Арын фэе кызыхэкІы-рэри пхъэгъу ыкІи Іоныгъо лъэ-хъанхэм зэдеІэжъхэзэ, ІэпыІэгъу зэфэхъужъхэзэ, мэкъумэщышлэ-хэмкІэ а мэхъанэ ин зилэ Іоф-шлэнхэр зэдэлэшылауахынхэр.

Бжыхъасэхэм япхынэу гу-жъуагъэм а зэдеІэжъын Іофыр къоджэ фермерхэм азыфагу мыгъэ нахь щигъэлъэшыгъ. Та-пэрэ илъэсхэм бжыхъасэхэм япхын игъом зыфежъэхэкІэ, чІыопсым изытет пэрыохъу къызафэмыхъурэ уахътэм, техникэмкІэ нахь тегъэпсы-хъгъэ фермерыр игъо фифэ-щтыгъ а ІофшлэнымкІэ ауж къи-нагъэм ІэпыІэгъу фэхъуным. Мыгъэ мэфэ фабэхэу гъатхэм ыкІи ошх зэпымыхъу бжыхъэм ащызэкІэлъыкІуагъэхэм бжы-хъасэхэм япхынкІэ зэкІэ фер-мерхэр чыплэ кын рагъуцуа-гъэх, зэдэлэпыІэжъын Іофри ащ нахь ыгъэлъэшыгъ.

Щаухыгъ джы къоджэ псэ-уплэм коцым ипхын. А Іофшлэ-ным икІэу мафэ ащ тыщылагъ,

чылапхъэхэр гектар 1160-м яд-гъэкІунэу типлан итхэгъагъ, хъэ гектар 60, коц гектар 950-м фэ-диз хъазыр тифермер хызмэт-шлэплэхэм непэ ехъулэу апхыгъ, къэнэжыгъэм ихэлъхъан ищы-кІэгъэжъыр мэфэ ошлэ зытІуш. Гъатхэм щыІэгъэ фабэмрэ ана-хъу бжыхъэ ошх зэкІэлъыкІуа-бэхэмрэ а Іофшлэныр агъэгъу-жъуагъ. Джы кызылэжыкІогъэ мэфэ ошлэхэм тифермерхэр лъэ-шэу агъэгъушлэх, мафи чэщи ямыІэу губгъом итх.

— Налбый, мыгъэ шъуикоц сыда кызырэрэшъотагъэр, джы шъупхъырэм шъузэрэщыгугъы-

дэгъу хъунэу тэгугъэ.

— Шъуифермерхэм ащыщ-хэу анахь лэжыгъагъэ къэзыгъэкІ-хэрэм, зибжыхъасэхэр апэу зы-пхыгъэхэм ацІэ къытфепІуа-гъэмэ дэгъугъэ.

— Ар сигуапэу згъэцэкІэн. Илъэс зэкІэлъыкІохэм зилофхэр анахь зэпыфэхэрэм ащыщых Хъаткьо Карпо, фермер цІэры-Іуагъэу Дэхъужыне Нурбый икІалэхэу Мыхъамэтрэ Азамат-рэ, Цужь Сыхъатбий, Айтэчы-кьо Къадырбэч, Къэрэхъу Каз-бек, Батышэ Аслъан, Асэкълэ Мурат, КІэнышх Мурат. Мыхэм анахь къахэзгъэщы сшІоигъу техникэ зэфэхъафыбэ зилэ Цужь Сыхъатбий. Комбайнэу «Лаверда» зыфилорэм фэдэу зы, «Акросэу» тІу илэхъш, ар лъэ-шэу ІэпыІэгъу афэхъу зилэжы-гъэ Іузыхыжын фаехэм. Ащ изакъоп, зэкІэ тифермерхэр дэгъоу зэдеІэжъых. Комбайнэ зилэр зимыІэм делэ, трактор е сеялэ зыщыкІагъэхэм зилэхэр аделэх.

Налбый тырещэ ягубгъоу ко-цым иаужырэ гектархэр зыща-

пхыжъхэрэм. Апэу текІуалэ пхъэкІо агрегатэу хъасэ цыпэм дэж щытым.

— Сэ сы Кипэ Бислъан, аужы-рэ коц гектархэр сэхъыжъых, — еІо тызэкІоллэгъэ кІалэм. — Сшэу Абрек сигъусэу коцыр гек-тар 40-м кышыдгъэкІышт, ащ шышэу гектар 30 фэдиз тпхы-гъахэ, къэнагъэр пчыхъэ нэс ты-ухышт. Тракторыр тэтый, сеял-кэр тиныбджэгъу фермерэу Ай-тэчыкьо Анзор ий. Ащ икоц мы агрегатымкІэ апэ тпхыгъэ, джы тэтыр хэтэлъхъэ.

Мыщ пэмычыжъэу щэпхъэ фермерэу Къэлэбый Нурбый. Ащи илэ чІыгу гектар 12,5-м иаужырэ гектархэм коцыр аще-пхы фермерэу Айтэчыкьо Къа-дыр кыфигъэкІогъэ агрега-тымкІэ.

Джауштэу зэдеІэжъхэзэ, еджэркъое фермерхэм губгъо Іофшлэнхэр зэшлэуахы.

Сурэтхэм арытхэр: **Брыцу Налбый, Кипэ Бислъан, агре-гатым жъуагъэр рагъэхъа-зыры.**

Районым ихъасэхэр зэрэщапхъыгъэхэр

● *Республикэм мэкъу-мэщымкІэ и Министер-ствэ кызыртыгъэмкІэ, шэклогум и 15-м ехъулэу Коцхъэблэ районым коц гектар 14072-рэ щапхъи, гъунапкъэу агъэнэфэгъагъэр проценти 100-кІэ агъэ-цэкІагъ.*

● *Хъэу гектар 2783-рэ апхын фэягъэмэ, халъ-хъагъэр гектар 2465-рэ.*

● *Хъэм кышцагъэкІагъэр рапсымкІэ агъэтэрэзы-жыгъэ, гектар 2713-м а лэжыгъэр щапхъи, агъэ-нэфэгъагъэм гектар 400 фэдиз кырагъэхъугъ.*

Чылэпхъэшлэхэр чІыгум рагъэкІугъэх

Коцхъэблэ районым тызы-щыІэгъэ мафэм ащ ичІыплэ зэфэхъафхэу тыздэкІуа-гъэхэм ащыщ Дмитриевскэ къоджэ псэуплэр. Ащ ты-щыІуагъэ къоджэ псэуплэм испециалист шъхъалэу мэкъумэщ Іофхэм афэгъэзэгъэ Тутарыш Руслъан.

— Тикъоджэ псэуплэ петэумкІи чІыгу жъокІу-плэу кыфэгъэзагъэр гектар 4020-рэ, — кырегъажъэ якъэбархэм тащигъэгъозе-ныр Руслъан. — Непэ ехъу-лэу рапс гектари 152-рэ, хъэ гектар 293-рэ, коц гектар 1500-рэ фэдиз хэтлэхъагъах. Коцым иаужырэ гектархэр непэ тэпхыжъых. Адрэ къэ-нэгъэ чІыгум тыгъэгъазэр, соер, силосым пэІухъашт на-трыфыр гъатхэм щытпхы-щтых.

Къоджэ псэуплэм ичІыгу-хэр зыгъэлажъэхэрэм ащы-щых хызмэтшлэплэхэу «За-рем Агро» зыфилу Пшыжъ Ібрахымэ ыкІи «Нэфыль» зыфилу ЕмыкІ Хъазрэталэ зипащэхэр, ООО-у «Преми-умыр». Мыхэр арых ячІыгу щыщ анахь Іахыбэхэр зы-фэгъэзагъэхэр. Адрэ чІыгу-хэр мэкъумэщышлэ-фермер хызмэтшлэплэ 42-у якъо-джэ псэуплэ шызэхэщэгъэхэм

агъэлажъэх. Ахэм анахь иныр фермерэу ХъокІон Нурбый зипащэр ары. Ащ чІыгу гек-тар 250-м фэдизмэ лэжыгъэ зэфэхъафхэр къащегъэ-кІых. Нурбый икоц ыпхы-гъах, джы гъатхэм тыгъэгъа-зэр зыщыхылъхъашт чІыгур егъэхъазыры.

— Техникэмрэ ащ Іоф зэ-рырагъэшлэшт гъэстыны-пхъэмрэ шъуащыкІэрэп ны-Іа? — теупчІы Руслъан.

— Тифермерхэм ячІыгу-хэм зэрадэлэжъэштхэ тех-никэр зэкІэ яІ. Ахэр пхъэгъу е Іоныгъо уахътэхэм Іэ-пыІэгъу зэфэхъужъых. Ащ фэдэ лъэхъанхэм зым имы-Іэ техникэр адрэм кыфе-гъакІо. Гъэстыныпхъэри зигъо Іофшлэнхэм афемы-жъэхэзэ фермерхэм кызыІэ-кІагъахъэ.

Руслъан тещэ къуаджэу ХъакІэмзые пэмычыжъэ чІы-плэу бжыхъэ коцым иаужырэ гектархэр зыщапхыжъхэрэм. ТызэкІоллэгъэ жъогъэ хъасэр къэзыкІухъэрэ пхъэкІо агре-гатым Іоф езыгъашлэрэр Ай-тэчыкьо Долэтбий ары. Ты-щытзэ механизатор кІалэм коцым ипхын ыухи, хъэсэ цыпэм къэкІоллэжыгъ. Ащ дэж сурэтри кышыте-тхыгъ.

администрацием ипащэхэм, фер-мерхэм ащыщхэм таІуагъагъ, аужырэ гектархэр зыщапхы-жъырэ чыплэхэри тлэгъугъэх.

— ЖъокІуплэ чІыгоу тилэ гектар мини 3-м зинахыбэ кышыдгъэкІырэр бжыхъэ ко-цымрэ тыгъэгъазэмрэ, — джа-рэуштэу кырегъажъэш, Іоф-хэм тащегъэгъуазэ къоджэ псэ-уплэм иадминистрације ипащэу Брыцу Налбый. — Бжыхъэсэ

рэр? — теупчІы тигушыІэгъу.

— Мыгъэ къоджэ псэуплэм шыІутхыжыгъэ коцым гектар телытэу гурытымкІэ центнер 40-м кышымыкІэу кытыгъ, ар макІэп мыжъуакІэ бэу зыхэлъ тичІыгухэмкІэ. Джы зыщы-пхъэхэрэ чІыгухэм ящыкІагъэм фэдиз шынэгъакІэ ахэлъ, мэфэ фабэхэр джыри кызылэжыкІон-хэу аІошъ, коцыр дахэу кызыл-ыхэкІэу кІымафэм хыхъэмэ

«Хьисапыр

Цыф гъэшлэгъонэу, цыф
лушым илофшлэклэ, идун-
ететыклэ, тисэнэхъат епхыгъэу,
кыфэдгъэзжыу мэхъу. Ары
къэс ар нэмык! лъэныкбоклэ е
джа лъэныкъо дэдэу тэ тыфэ-
зыхыгъагъэмклэ нахь куоу
кызэкколыккыу кыхэхкы. Ежъ
зэрэдэгур, исэнэхъатклэ зэрэ-
лазэр ыпэ ригъэшъырэп, зыми
клэдэуреп, ау иакъылклэ,
илофшлэкклэ апэ мэхъу, къа-
лъэгъу.

Мыекьопэ гимназиye N 22-м хьисапымклэ иклэлэегъаджэу Шъаукьо Аннэ Муратовнар (джары зэреджэхэрэр Аминэт) ары ащ фэдэ гуншысэхэр сэ-зыгъэшыхэрэр. Илъэс зэклэ-лыкшлэхэм илофшлклэ сы-лыпльнэнэу амал силагъ, ащ ехьыллагъэу кьэстхэуи хьугъэ.

Сыдигъо уруклагъэми бгъэшлэгъон, узэрыгушхон ащ хэолъагъо. Ащ фэд джыри. Илъэс еджэгъур рамыгъэжэжъыыз Лъапкъ театрэ зэуклэшхоу шылагъэр клэлэеджакохэу яшэныгъэхэмкIэ ялэгъухэм къахэшыхэрэм Iоф зэрэдэпшIэщтым фэгъэхыгъагъ. Ахэм яклэлэегъаджэхэм залъэплгъэхэм, клэухэу зэфыхысыжыгъэхэмкIэ Шъаукъом анахъ баллыбэ ригъэкъугъэу кычIэкIыгъ. Арын фае ащ фэдэ клэлэеджакохэр зычIэс еджаплэхэм япашэхэр ыкIи яклэлэегъаджэхэр сценэм кыдашаехэ зэхъум, ащ апэ кызыкIеджагъэхэр, кызыкIыфэгъушIагъэхэр.

Мы еджалпэм Аминэт илбэс 30 хьугьэ Юф зыщишлэрэр. А уахтэм кыкЮлц кэлэегьаджэр зыкІэхъонсын ылэкІышт лэзгпІэхэм анэсыгь. БлэкІыгьэ илэкхсэу Сорос грантхэр ытыхэ зэхум, зэрэ Урысыеу анкетирование шашІыгьагь. Нэбгырэ минишье пчъагьеу зупчІыгьэхэм ащысхэр нэбгырэ миниш зыцІыкыхаи, Юф адашлагь. «Хысапыр шІу плъэгъунымкІэ хэтащысэу пфэхьугьэр?» зыфилорэ упчІэм ныбжыкІэхэм джеуапхэр кыратыжыкыгьэх. Урысыем ыцІэ кышчыралогьэ кІэлэегьаджэхм Шьаукьор мызэу, мытІоу кьахэфагь. Сорос игранти кыфагьэшшошагь. А лъэхъаным компьютерхэр джы фдэу шылагьхэп, ау Аминэт ригьэдджэгь, хысапыр шІу зыригьэлъыгьэ кІэлэ Іазэхэр Москва, Санкт-Петербург ыкІи Урысыем икьэлэшхохэм яапшхэрэ еджелпэ цІэрыІохэм ашеджэщтыгьэх. Ахэр арых Анна Муратовнам ыцІэ кьэзылуагьэхэр.

Шяукюр Кэлэгэджэ-методист, РСФСР-м народнэ гэсэн-ныгэмклэ иофышлэ гэшлуаг, илээ зуалрэ АР-м илээсым икэлэгэджэ шыхьуг, лэпкэ проектэу «Гээсэныг» зыфиорэм хэлажы, шухафтынэу ащ кыдылыгтерэ сомэ мини 100-р кыфагэшьшоагэ, мыгы хысапамклэ ІепІээсэныгэ зыхэлэ кІэлэеджакІохэм Іофэу адишІэрэм пае АР-м и Президент иунашгюклэ ащ сомэ мин 45-рэ кыфагэшьшоагэ.

Клэлэегэджэхэм кяхыхыгэ баллхэм саялгыш, анахыбэ кээзыхыгээр Анна Муратовнар ары. Ащ ирейтинг анахыб, балли 100 мэху, ятлонэр чыпэр зыубытыгэм балл 45-рэ нылэр кыхыкыгэр. Арыш, клэлэегэджэу зигүгү кээс-

шырэм икИэлэджакЮхэр Всероссийскэ олимпиадэхэм анахыбэу ахэлэжыагэхь ыкИ агэрэ чЫпИэхэр кхьахыггэхь. Риггэджаггэхэу Всероссийскэ олимпиадэхэм текЮныггэ кхьащидэзыхыггэхэм ащыщыхь мыггэ бэрэ зигугу тшЫггэхэу Сергей Сочневур, Борис Глюз, Илья Свиштуновур. Ахэр МГУ-м чИэ-хыаггэхь.

— Лээкьуаццэхэм адыгэ зэрэхэмыты сыригъэгупшысагъ. Гимназиу анахь адыгабэ зычцэ-сым олимпиадэхэм ащытеклон адыгэ кцэлэеджако чцэсыба? — сеупчцэ сигушыцэгъу.

— Адыгэхэм акыыл дэгъу зигъу бэ къахэкъырэр, ау гъэхъагъэ пшынымкӀэ ар макӀэ, лӀфшӀэ-ныр шӀу плъэгъун, уиӀоф уегугъун фае. ГухэкӀ нэх мышӀэм, шхъахынагъэр тӀа, адыгэхэм, къыттекӀо. Ау Всероссийскэ олимпиадэхэм ашытемыкӀуагъэхэми, адыгэ кӀэлэцӀыкӀухэр дэгъоу еджагъэхэу сӀхӀэ. Ахэр КӀыкӀ Амир, СэбанэкӀо

Аминэт хясапым ишгэфхэм
кэлээджаклор афэцгээнымклэ
анахь кэлээгэджэ дэгбоу алыт-
тэ. Ащ ишыхьат ригьаджэхэрэм
хясапым яшгэлынгэ зэрэ-
рапхырэр, ахэр зэклэри анахь
апшээрэ еджэлэ дэгбухэм зэрэ-
члахьэхэрэр. Кэлээгэ-
джэр шыкклэ-амалы-
клэхэм ренэу алыэхьу,
кьеугупшысых.

Ильэс 20 хьугъэ Аминэт хысапыр нахь куоу зыщызэрагъэшлэрэ классхэм Иоф защишлэрэр. Ильэс заулкIэ узэ-кIэлэбэжымэ, «Ильэсым икIэлэгъаджк» зыфиорэ зэнэкъокъум хэлэжьорэ кIэлэгъаджэхэм апае урок-экспертизэ ащ кытыгъагъ. КIэлэ-еджакIохэм темэр кы-зэрагурыуагъэмкIэ зы-ми емыхьыгъэ комисси-ем а лъэхъаным кIэлэ-егъаджэм анахь бал-лышхо кыфигъэуцу-гъагъ.

Мы аужырэ ильэс
зытIум кIэлэегъаджэр

кыъээкIоцIэкIы. Зыгорэм улъы-
хуэу, акъылым ошIэ-дэмышIэу
зIэты, ац духъошхо хэогъуа-
тэ. Хысапыр псэ зыптыт нау-
кэ гъэшIэгъон, науэкI дах. Сид-
рэ предметтI мыгъэшIэгъонэу
птын плъэкIыщт. Хысапэу
позэе зыхэлъым ордэдым на-
хь нахъ лъазэу зIэтын ылтэ-
кIыщт. Ары сипредмет сыгу
резыгъэхьырэр, — еIо кIэлэ-
гъаджэм.

ИкЫгъэ илъэсым Аминэт исурэт Мыекъуапэ ицЫф пэрытхэм ахэтэу къалэм и Щытху пхъэмбгъу пылъэггагъ. КІэлэегъэджэ шъэ пчъагъэу Мыекъуапэ дэсхэм ар къазэрахыхыгъэм осэшхо иІ.

Клэлзегъаджэм гэсэнэгъэм илофыгбохэр дгъоу кыгурэлэх, епллыкэл гэшлэгъонхэри ахэм яхылагагъу илэх. Ащ зэрилыг-тэрэмклэ, ныбжыкэлэхэм яшлэ-ныгъэхэмклэ, ахэм акъыл амалэу ялэмклэ Иошланлэхэм аштэхэу уахьтэ кэкълочт. Непэ ЕГЭ-ри, дипломири пщэфынхэ плэкълышт, ау шлэныгъэр пщэфын плэкълы-штгэп. Мы аужырэ уахьтэм ны-тыгхэм ашыщыбэм ар кыагурыло хьугтэ.

Непэ кІэлэегъаджэм илэжъа-
пкІэ икъэбар тынэсыгъ.

— ЛэжыапкIэр кызыатырэ
ужым гур мэкIоды. Нэбгырэ 37
— 38-рэ зрыс классым икIэлэ-
егъаджэ макIэу кыгъгэхънэу
щытгъ. ЕтIанэ илгъэ заулэ кыгъ-
гэу кыало еджанIэм кIэлэеджа-
кIоу чIэсым елытыгъгэу къэра-
лыгъом ахъщэр кыфитIупщгъу.
Iофыр ащ тетмэ, классым исым
елытыгъгэу кIэлэегъаджэм лэ-
жыапкIэр IукIэн фæе, — еIо
Шъаукъом.

Ильяситф фэдизкIэ узкIэлэ-
бжымэ, кIэлэгьаджэр лъпкь
проектхэм афэгъэхьыгъэ Всерос-
сийскэ семинарзу Москва шы-
кIуагъэм рагъэблэгъэгъагъ ыкIи
кышыгушыIэгъагъ. ЗэIукIэм
джы Урысыем и Президентэу
Медведевыи хэлэжьэгъагъ. А
лъхъаным ар джыри президен-
тыгъэп, ау лъпкь проектзу кэ-
ралыгъом кышырахыжьбагъэ-
хэм афэгъэгъэгъэу шытыгъэ. А
Iофтхыабзэр кIэкIыным пае шIэ-
гъэн фаехэм атегушылагъэх, гуп-

сурэт дахэу

кыызэлэклы»

класснэ пащэу шыгтэп. Ау ащ ны-тыхэм Иоф зэрадишлэштыгээр джыри ашыггупшэрэп. Ренну темэ гышлэкгонхэу ны-тыхэр зыгэгүмэлхыхээр кыгбо-тыштыггэх ыкй тыригэгүшы-лэштыггэх. Гушыгэм пае, «Тиклалэхэр кыдгурылонхэу зытэгхасэ», «Тиклалэхэр тхамыклагбон сыхдэуштрэ шытыгүхүмэштха», «Компьютерымрэ клэлэцыкүлэм инсихикэрэ», «Зэкми кыжыаппэр унагьор ары» ыкй нэмыккхэр.

Ильёс 37-рэ ыныбжыгыг клэ-лээггаджэм исэнэхьатклэ анахь лээгапэнм зынэсым. А лээхьаныр ары «Шэаукэсэм «ишкол» аloy еджэклэ-амалыклэхэм (джи новые технологи») зыфалохэрэр ары) арыгозэрэ методикэ шыгэ зыхьыгэр.

— *Хысапыр бэмэ ээралгытэу ээчыгыһон, ар искусствэ гъэһнфэгъэу ытат, задачэр е примерыр кьэпшы зыхъуклэ, сүрэт дахэм үөлпъырэм фэдэ.*

чэм пэчыжыэу кыкыгыэ к1элэ-
егъаджэхэми яш1ош1хэр кьара-
гъэуагыэх. А зэ1ук1эм Аминэт
изы сыхъат сомэ 45-рэ нахы-
бэ зэрымгуасэр кьызе1ом, ащ
хэлажыэхэрэм зэк1эми лъэшэу
агыэш1эгъагыгъ.

Клэлэгэаджэм зэрилгытэрэмклэ, Урысыем игьэсэнгытэ зэрэдунасу пштэми, анахь дэгьоу шыт. Ау тэ зэклэми шысэ ате-тэхы, тэ зымы тгрыхырэп. Ащ узэгүпшысээн хэлъ. Клэлэгэаджэм ар езыгытэон шысэхэр илэх. Ригьэджагыэхэр непэ лэклъ кьэралыгьохэм ащэлсэху, ахэр тикьэралыгытэ кьызыкьохэклэ клэлэгэаджэм зыкыуагыаклэ, кьыфалыгтэ.

Клэлэггаджэм кызэрило-
рэмклэ, ЕГЭ-м Клэлэеджаклохэм
шлэныгэ куухэр кваритырэп,
ау илгэсым кыкклоцл ащ зыфа-
гэхэзыры, ащ елсытыгэу лоф
ашлэ. Аминэт зэрилгытэрэмклэ,
тикээралыгэ шлэныгэ куухэр
зилэ ныбжыкклэхэр кынэхэрэп.
Тэ тиреспублики акыл клуачлэ
зилэу кынэрэр маклэ. Укээр-
алыгэомэ, ахэр кызэпшчэлэнхэ,
кээуухүмэнхэ фае.

СИХЪУ Гошнагъу.

**СЭХЪУТЭ
Нурбий,
«Адыгэ макъ»
ижурналист.**

— Къолъхъ тын-Іхыным епхыгъ къыныгъохэр дэгъэзыжыгъгъэнхэм тытегушылэн хъумэ, гъэцэкэкло хабзэм ехылагуэу зы лъэныкъо апэралшэ тыналэ те-тыдзэн фæе, — ело Юрэ тианэрэ упчлэ джэуап къыритыжъзэ. — Мы лъэныкъомклэ гъэцэкэкло хабзэм пшъэрлыгъу зэшлуихырэ къуалъхъ алызыгъэхэр къы-хэгъэшыгъэнхэр ыкли гъэпшы-нэгъэнхэр арэп. А пшъэрлыгъу правэухъумэкло органхэм зэшлуахы. Гъэцэкэкло хабзэр зы-фэлажэрэр профилактикэ Іофы-гъохэр зехъэгъэнхэр, нэмыклэу къэплон хъумэ, а бэджджэлагуэр зэрэхъан амылэкълънэу гъэпсы-гъэныр ары. Арышъ, тизэдэгъу-шылэгъуклэ а лъэныкъор ары ты-къызышъуцун тлэкълъштър.

— Тэшлэ Урысые Феде-рацием и Президент къолъхъ тын-Іхыным пэуцужыгъэным ехы-лэгъэ Лъэпкъ планыр 2008-рэ ильэсым бэдзэ-огъум и 31-м зэриухъсы-гъэр ыкли ащ къышы-ублагъуэу мы къыныгъом бэнэныгъэ ешыллэгъэ-ныр зэрэагъэжыагъэр. Ащ къышыублагъуэу ти-республики Іофшлэныбэ щагъэцэклагъ. А зэ-пстэур джы къыплоты-кълъжыны плэкълъштэп. Арэу шытми, сыда къы-хэгъэшыгъэн фæеу плытэрэр?

— Къэлогъэн фæе Адыгэ Рес-публикэм и Президент зипэщэ Совету ежъ джэ шызэхъагъэм ыухъсырэ планыр гъэцэкълъжы-гъэным тегъэпсыкълъгъуэу про-филактикэ Іофшлэныр зэрэзэхъ-щагъэр. Ильэсым къыклоуцлэ зэ Со-ветым зэхъсыгъо елэ. Профилакти-тикэ Іофшлэнымклэ республи-кэм шызэшлохыгъэн фæе лъэны-къохэр зыгъэнэфэхэрэ планыр аштэшъ, ильэсыр зауухклэ ащ Іо-ухуэу фэхъугъэхэр зэфэхысы-жыых.

— Адэ къызэтынэкълъгъэ ильэсым Іофшагъуэу къагъэлъэгъуагъэхэр зэ-хъубытагъуэу пштэнхэ хъумэ, сыда клэкълэу къа-плолэн плэкълъштър?

— Советым ыухъсыгъэ пла-ным Іофыгъо бэдэд ыгъэнафэ-штыгъ. Зэфэхысыжыхэм къызэ-рагъэлъэгъуагъэмклэ, пшъэрлыгъу зыфашылгъэ хэбзэ органхэм ахэр агъэцэкълъжыгъэх. А зэпстэур джы къэлъытэжыгъуай. Арэу шытми, къэлогъэн фæе Адыгэ Республикэм и Президент указ пчъагъэ къызэрэдигъэкълъгъэр, «Къолъхъ тын-Іхыным пэу-цужыгъэныр» зыфилорэ респу-бликэ Законыр зэраштагъэр ыкли ахэм атегъэпсыкълъгъуэу къолъхъ тын-Іхыным пэуцужыгъэным ехыллэгъэ профилактикэ Іофшлэныбэ республикэм зэрэша-гъэцэклагъэр. Министерствэхэм ыкли ведомствэхэм ашаштэгъэ унашъохэм атегъэпсыкълъгъуэу мы Іофшлэныр ыпэкълэ лъагъэкълуатэ. Мыщ дэжыым пчъэгъэ заулэ шызгъэфедэн слэкълъшт. Гъэр-екло къолъхъ тын-Іхыным нэша-нхэр къахэгъэшыгъэнхэм пæе нор-матив правовой акт 314-рэ экс-пертизэ ашыгъагъ, къолъхъ тын-Іхыным нэшанэ зыхэлъхуэ норма-тив правовой акт 23-рэ къыхагъэ-шыгъагъ ыкли ахэр дэгъэзыжы-гъэнхэм ехыллэгъэ Іофыгъохэр зэрэхъагъэх.

Политикхэми шлэныгъэлъжыхэми зэралъытэрэмклэ, сыдигъорэ лъэхъани къолъхъ тын-Іхыным обществэм члэплэ цырилагъ. Ау Совет хабзэр цымылэжъ зыхъугъэм, нэмыклэу къэплон хъумэ, бэдзэр зэфышытыклэ шылакэм тыхэгъэгу зытехъагъэм ыкли ыпэкълэ шылэгъэ шапхъэхэр укыуагъэхэ зышыгъуэу къышыублагъуэу а тхъаыклагъом Урысыер зэрэзлэштагъэм фэдэу лъэхъанэ къыхэкълъгъуэу бэмэ пфамылоштэу къыт-шлошлэ. Бэщым цыпитлэу зэрилэм фэдэу, къолъхъ тын-Іхыным лъапсэ фэхъухэрэр Іа-хытлоу гошыгъэх. Іэнэтлэзехъэм хабзэм тегъэпсыкълъгъуэу уишлоигъоныгъэ къыбдимыгъэ-хъун, лъэбгъу къыуидзын зэрилэкълъштър ышлэзэ, егъэзыгъэ Іофклэ къуалъхъ ептын фæеу ушлуегъанэ. Ар зы лъэныкъу. Ятлонэрэу лъытэгъэн фæе фэмышъуашэр, къытемыфэ-рэр, къымылэжыгъэр, фитыныгъэ зэримылэр къыдзызын, къыздигъэхъун зыгу хэлъ цы-фым къуалъхъэкълэ Іэнэтлэзехъэм зызэрэфигъазэрэр, ишлоигъоныгъэ къызэрэдэхъугъэм пæе рыразэу къуалъэ зэрэритырэр. Арышъ, обществэр зэлъызыумэхыгъэ а къыныгъор цымылэжъ шыгъэныр къызэрэкълэ Іофэу цымытэу къытшлошлэ, джащ тетэу политикхэми къало.

Пшлэхэнэп къолъхъ тын-Іхыным игугъу амышлэу джыри уахътэ къызэтынэкълъныгъэ-кли, ау ащ ехыллэгъэ тхъаусыхабэ цыфхэм къашыштыгъ. Нэмыклэ хэгъэгухэм афэдэу, Урысыери инвестициехэм афэныкъошъ, Іэкълъ хэгъэгу инвесторхэми тыхэгъэгъу къолъхъ тын-Іхыным зызэрэщиушъомбгъугъэр ашломытэрэзэу къалоштыгъ. Ары, къызэрэтшло-шырэмклэ, а къыныгъошхоу члэплэ пстэуми узышарихыллэштым зыгорэ епэсыгъэн фæеу зыклэхъугъагъэр. Тызэрэшыгуазэу, а Іофым клэщакло фэхъугъ Урысые Федерацием и Президентэу Дмитрий Медведевыр. Ащ къаригъэгъэхъазырыгъэ Федеральнэ законыр аштагъ, ащ игъэцэкълэжыны епхыгъэ Іофыгъохэр Урысыем исубъект пстэуми ащызэрэхъэ-хъу аублагъ. Сыдэуштэу къолъхъ тын-Іхыным епхыгъэ бэнэныгъэр тиреспубликэ шызэ-хъагъа, къолъхъ Іхыным пыщагъэхуэ ба къыхагъэшыгъэр, ба агъэпшынагъэр? Хъауми, профилактикэ Іофшлэным укышыуцумэ икунэу тиреспубликэ мы къыныгъор цыгъэпсыгъа? Мы упчлэхэм ыкли ахэм яхъычрхэм яджэуапхэр едгъотылэжыныхэм тышы-гугъуэу, джырэблагъэ гушылэу тыфэхъугъ Адыгэ Республикэм и Президентрэ Адыгэ Рес-публикэм иминистрэхэм я Кабинетрэ я Администрацие регионалнэ шынэгъончъагъэм-клэ отделэу шызэхъагъэм ипацэ игуадзэу Къуданкыо Юрэ.

Профилактикэ Іофшлэныр лъагъэкълуатэ

— Тызыхъэхъгъэ ильэс Іофшагъэхэм яхыла-гъуэу сыда зигугъу къэп-шын плэкълъштър?

— Къэлогъэн фæе къолъхъ тын-Іхыным епхыгъэ профи-лактикэ Іофшлэныр тиреспубли-кэ шылагуэкълуатэзэ бэмышлэу, чъэпыогъум и 9-м, Адыгэ Рес-публикэм и Президент «Къолъ-хъ тын-Іхыным ехыллэгъэ фе-деральнэ законодательствэр гъэ-цэкълэжыгъэнымклэ зехъэгъэн фæе Іофыгъо заулэмэ яхылагуэ» зы-филорэ Указыр къызэрэдигъэкълъ-гъэр. Ар фэгъэхыгъэ къэралы-гъо гражданскэ Іэнатлэхэм алу-гъэхъэрэ цыфхэм ашъхъэкълэ фе-дэу къалэкълэхъэрэм, мылкъоу ялэм, джащ фэдэу яунагъохэм ашышхэм фэдэу къалэкълэхъ-эрэм ыкли мылкъоу ялэм, мылкъ-кум ехыллэгъэ пшъэрлыгъу зы-фашылъжыгъэхэм яхыллэгъэ къэбархэр шлоклэ имылэу къагъэ-лэзгъонхэ зэрэфæем. Ари къолъ-хъ тын-Іхыным пэуцужыгъэ-ным епхыгъэ Іофшлэнымхэм язы-лэныкъоу шыт. Джыдэдэм хэбзэ структурэ зэфэхъафхэм а уна-шъор ашагъэцэкълэжы.

— Сыда ащ къыгъэлъа-гъорэр?

— Федеральнэ законодатель-ствэм зэригъэнафэрэмклэ, къэ-ралыгъо гражданскэ Іэнатлэ зе-зыхъэрэ цыфыр коммерческэ структурэхэм ахэтын фитэп. Сыда плэмэ къэралыгъо Іэнатлэу зэри-хъэрэр мылкъу къэлэжыгъэным-клэ ышъхъэ пæе къызыфигъэфед-дэн ылэкълъшт. Ащ фэдэ амал къэралыгъо гражданскэ къулы-къушлэхэм ямыгъэгъотыгъэным мы Іофыр телъытагъ.

— Ары шъхъае, имылъ-ку нэмыклэ горэм тыри-тхэмэ?

— Ащ фэдэу ышылгъэми правэухъумэкло органхэм къыха-гъэшын алэкълъшт. Ащ пæе амал зэфэхъафыбэ шыт.

— Профилактикэ Іофшлэным ехылагуэу сы-да джыри тызышыбгъэ-гуазэу пшлоигъор?

— Президентым дэжъ шызэ-хъэгъэ Советым унашъоу ша-штагъэр агъэцэкълэжъзэ, мини-стерствэ, ведомствэ, муниципаль-нэ образование пэпчэ къолъхъ тын-Іхыным пэуцужыгъэным ехыллэгъэ норматив правовой актхэр шаштагъэх, къолъхъ тын-Іхыным пэуцужыгъэным ехыллэгъэ комиссиехэр ашызэхаша-гъэх. А зэпстэур федеральнэ гуп-чэм шаштэрэ законхэм, унашъо-хэм атегъэпсыкълъгъуэу зэхъа-гъэх. Гухэлъ гъэнэфæгъэм телъы-тэгъэ программэхэри аштэх, агъэцэкълэжыых.

— Министерствэхэм, ве-домствэ зэфэхъаф-хэм къолъхъ тын-Іхыным пэуцужыгъэным ехыллэгъэ унэшъо зэ-фэхъафхуэ ашаштэ-хэрэм, Іофыгъо гъэнэ-фагъэхуэ ашызэрэхъэ-хэрэм хэта ашыгуазэр, хэта отчет зэратыжы-рэр?

— Президентым дэжъ шызэ-хъэгъэ Советым ипротокольнэ унашъо егъэнафэ министерствэ ыкли ведомствэ пэпчэ шызэра-хъан фæе Іофыгъохэр ыкли ахэр загъэцэкълэ фæе плалъхэр. Ильэ-сыр зыкълэ Іофшлэнуу агъэцэ-клагъэм ехыллэгъэ отчетхэр Со-ветым къырахыллэх ыкли шызэ-фахысыжыых. Гушылэм пæе, министерствэ горэм къэралыгъо фэныкъоныгъэхэм апае оборудо-вание горэ къышъэфынэу е Іофшлэн горэ аригъэгъэцэкълэнуу шы-тыгъэмэ, иплалъэм ехъулэу кон-курсыр зэхышъагъа, электрон-нэ шыкълэм тетэу ыкли информа-цие жъугъэм иамалхэр ыгъэфедэ-хъэзэ конкурсым ехыллэгъэ къэбар алыгъэлэсыгъагъа, алы-мыгъэлэсыгъагъа? А шыкълэр зы-

мыгъэцэклагъэм къолъхъ тын-Іхыным пэшлуеклогъэным епхы-гъэ шапхъэхэр ыукыуагъэхуэ алытэн ыкли пшъэдэкълъжъ ра-гъэхъын алэкълъшт. Джащ фэдэу нэмыклэ Іофыгъохуэ министр-ствэм, ведомствэм фæгъэнэфæгъэ-хэр мыгъэцэкълэжыгъэхэ зыклэ-хъугъэр зэхафы, уасэ фашы. Шъыпкъэ, джырэкълэ ащ фэдэ хъугъуэу къыхэкълъгъэп.

— Конкурсыр шапхъэ-хэм атетэу зэхъагъэ-нахъ мышлэми, нахъ па-сэу Іуагъэ зыдашырэм заказыр рэгъэхъын, бюджет мылкъоу алэ къырагъэхъащтым шыщ Іахъ къафызэкълъгъэкло-жыныу агъэпсын алэ-кълъштба?

— Ащ фэдэу къызыхэкълэ правэухъумэкло органхэр ары нахъ Іофыр зэхъыфын фæр гъэцэкэкло хабзэм ар ыгъэунэ-фын ыкли зэхыфын ылэкълънэу шытэл.

— Мы ильэс Іофшагъэ-хэм яхылагуэу джыри шысшлэ горэм тышыб-гъэгъозэн плэкълъштба?

— Къызэрэсшлошлэремклэ, къолъхъ тын-Іхыным ехыллэгъэ профилактикэ Іофшлэным ишысэшлоу шыт административ-нэ регламентхэр зэрагъэхъазыр-хэрэр, къэралыгъо ыкли муници-пальнэ фæло-фашлэхэр афэгъэцэ-клэгъэнхэм ехыллэгъэ много-функционалнэ гупчэ къызэлъа-хынэу зэрагъэхъазырырэр. Цыф-хэр ащ къекълуалэхъзэ, «зы шъхъаныгъупчъ» зыфалорэ шы-кълэм тетэу ыкли къулыкъу зэфэ-шъхъафхэр къахъуахъанхэр имы-шыклагуэу, къэралыгъо фæло-фашлэхэр ащ шафагъэцэкълэ-штых. Агъэнэфæгъэхэр фæло-фэ-шлэ 51-рэ мэхъу. А гупчэм шы-лэжыштыхэр министерствэхэм е ведомствэхэм япхыгъуэу шытхэп, къолъхъ Іхыным нэшанэ Іофшлэ-

ным къыхэхъан ылэкълъштэп. Къулыкъу зэфэхъафхэм якълу-лэхэ зыхъукълэ, «неущ къакло», «неущмыклэ къакло» алозэ цыф-хэр зэрагъэхъаусыхэрэм, къуалъ-хъ аратын фæу зэрэшлуагъанэ-хэрэм фæмыдэу, зы члэплэм цы-фым ишлоигъоныгъэхэр цыфа-гъэцэкълэштых.

— Сыдигъо а гупчэм Іофшлэныр ригъэжышты?

— А къулыкъур зычлэтышт унэм джыдэдэм гъэцэкълэжыны Іофшлэныр шэклох. Ильэсым ыклэхэм адэжъ къызэлъахынэу тышъэгугъы.

— Тыхэмыкуомэ, къолъхъ тын-Іхыныр обществэм хэгъэклоды-кълъгъэным фэшлэ кыт-клэхъурэ ныбжыкълэхэм плуныгъэ Іофшлэнуу ады-зэрэхъэрэми зыгорэхэр шыгъэнэфэгъэнхэ фæе.

— Президентым дэжъ шызэ-хъэгъэ Советым гъэрэкло ыштэ-гъэгъэ планым а Іофым члэплэ шыубытыгъ ыкли тиреспубликэ ар щагъэцэкълэжы. Ар шысэхэм-клэ къызгъэшыпкъжыны слэкълъшт. Гушылэм пæе, гъэсэны-гъэмклэ ыкли наукэмклэ Мини-стерствэм игъо зэрафилыгъутэм тетэу, къызэтынэкълъгъэ ильэсым къышыублагъуэу общесообразова-тельнэ еджаплэхэм ачлэхэм къолъхъ тын-Іхыным пэшлуе-клорэ еплыкълэ ахэлъхъагъэным фэгъэхыгъэ плуныгъэ Іофшлэн адызэрэхъэ. Адыгэ къэралыгъо университетымрэ Мыеклопэ тех-нологическэ университетымрэ юридическэ сэнэхъатым зыша-фагъэхъазырыхэрэ яотделение-хэм япрограммэхэм ахэт джырэ лъэхъаным къолъхъ тын-Іхы-ным ебэныгъэным нэшанэу хэлъ-хэр зышарагъэкълухэрэр. Джащ фэдэу шысэбэ къэпхъын плэкълъ-нэу шыт.

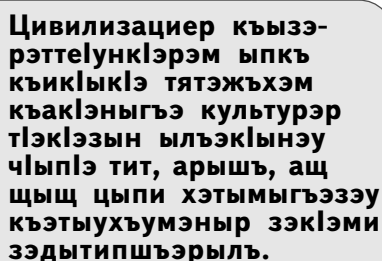
— Блэкълъгъэ ильэс Іофшлэныр зэфэхъы-сыжыхэ зэхъум пра-вэухъумэкло органхэм алэныкъокълэ сыд фэдэ нэшанэа нафэ къэхъу-гъэхэр?

— Гъэрэкло Адыгэ Республи-кэм хэгъэгъу клоу Іофхэмклэ и Министерствэ къолъхъ тын-Іхыным ехыллэгъэ къэбар 346-рэ къылуагуагъ. Ахэм атегъэпсы-кълъгъуэу уголовнэ Іофи 129-рэ къызэлъахыгъагъ. Прокуратурэм къэбар 217-рэ цыфхэм къыла-гъэлэсыгъагъ, уголовнэ Іоф 55-рэ къызэлъахыгъагъ. Урысыем и УФСБ-у Адыгеим шылым къы-лылэсыгъэгъэу къэбар 15-м те-гъэпсыкълъгъуэу уголовнэ Іофи 2 къызэлъахыгъагъ. Мы пчъагъэхэм нафэ къашы къолъхъ тын-Іхы-ным пэуцужыгъэным цыф-хэр чанэу къызэрэхъалажыхэрэр. Гъэрэкло Адыгэ Республикэм ит судхэр къолъхъ тын-Іхыным нэ-шанэ зыхэлъ уголовнэ Іоф 30 хэплъагъэх.

— Юр, тызытегушылэрэ къыныгъом обществэр тыгуасэп ыкли непэл зызлэныштагъэр, ар хэ-ужыныхъэгъэ узэу лы-тэгъэн фæе. Арышъ, зы мазэкълэ, зы ильэсклі ар цымылэжы пшын плэкълъштэп. Ащ елы-тыгъуэу мы Іофшлэныр ыпэкълэ зэралыкълуатэ-рэм епхыгъуэу тызэлуклэ-нэу хъунклі пшлэхэнэп. Непэрэ зэдэгъушылэгъур къэлуагъэхэм ашытыух-мэ хъунэу къытшлошлэ.

— Пшъэрлыгъуэу къытфашы-гъэр зэрэдгъэцэкълэштым тэ тыфэ-лажъэ. ТиІофшлэн шъэф гори хэлъэп. Арышъ, ишыклагуэ зы-шыхъурэм джыри мы темэм къы-фэдгъэзэжыным тэ тыфэхъазыр.

Лъэпкъ орэдыжъхэр къагъэущыжъых

АР-м и Лъэпкъ библиотекэ краеведенимрэ лъэпкъ литературэмрэкIэ иотдел иЮфышI.

Шытхъоу фалуагъэм уегъэгущо

Адыгэ Республикэм изаслуженнэ артистэу Джолэкъо Рэщидэ юбилей фэгъэхьыгъэ зэхыхъэ Лъэпкъ театрэм шыкыуагъ. Пчыхъэзэхыхъэм кышчыфэгущыуагъэх АР-м культурэмкIэ иминистрэу Чэмышъо Гъазый, Р. Джолэкъор зыщапугъэ къуаджэу Хъатикъуае кыкыгъэхэр, культурэмрэ искусствэмрэ ялофышIэхэр, артистым итворчествэ зыгъэлъапIэхэр.

Артистхэу Лыунэе Асыет, Тхьаркхъо Теуцожь, Хъакъуй Андзаур зэрэщэгъэ пчыхъэзэхыхъэм кышчыгушчылагъэх Адыгэ клэтегъэджэ колледжым идиректорэу Ацумыжъ Казбек, Камернэ музыкальнэ театрэу Хъанхъу Адамэ ыцIэ зыхьырым идиректорэу Сулейманов Юныс, АР-м и Лъэпкъ театрэ ипашцэу Зыхъэ Мэлайчэт, Хъатикъоуе къоджэ

псэупIэм ипашцэу Алкъэщэ Юсыф, Джолэкъо Рэщидэ ышцэу Январ, нэмыкIхэри.

Джолэкъо Рэщидэ зыхэлъажьэрэ спектаклэмэ ащышцхэу «Мэдэя», «Ныхъап», «Мыхъамчэрыекъор, привет!», «Дэхэбаринэ ихъакIэщ», «Шъузабэхэр» зыфилохэрэм къахахыгъэ къэшIынхэр къагъэлъэгъуагъэх.

Артистэу Хъут Рустам адыга-

бзэкIэ кылогъэ орэдыр Джолэкъо Рэщидэ фигъэхьыгъ. Камернэ музыкальнэ театрэу А. Хъанхъум ыцIэ зыхьырым иартистэу Юлия Аксеновам шульэгъум фэгъэхьыгъэ къэщыо зэхэтыр жыы клэгу кышIыгъ.

Театрэм ишыIэныгъэ езыпхыгъэ Джолэкъо Рэщидэ кыфэгущыуагъэмэ, пчыхъэзэхыхъэм хэлъажьагъэмэ гъунэ имыIэу зэ-

рафэразэр, ролыкIэхэр кышIыхэ зэрэшIонгъор кылуагъ.

Артистым иныбджэгъухэр, илахьылхэр кызыфэгущылохэм гушIэ фабэу фалуагъэр макIэп. Зэгъусэхэу нэпэеплэ сурэтхэр атырахыгъэх.

Юбилейхэр нахьыбэрэ хигъэунэфыкIынхэу, бэгъашIэ сценэм шыхъунэу, инасып зыдилъэгъужьзэ шыIэнэу Тхьэм тыфелъау.

АРХЕОЛОГИЕМРЭ ТАРИХЪЫМРЭ

Нартхэм ялуашъхъэ «къагъэгущыIэ»

ТелефонкIэ кыатыгъ. АдыгеймкIэ культурэм икIэныжъхэр къэзыухъумэрэ ГъэлорышланIэр якIэщаклоу КъэзэныкъоякIэр зыдщысыштыгъэ чIыпIэм археологхэр шцIэх. Москва, Воронеж, Мыекъуапэ, нэмыкIхэми кыарыкыгъэмэ я XIV-рэ лIэшIэгъум тилъэпкъэгъумэ агъэфедэщтыгъэ пкыгъохэр къагъотыгъэх.

Адыгейм и Лъэпкъ музей инаучнэ IофышIэ шъхьалэу, АР-м культурэмкIэ изаслуженнэ IофышIэу, археолог цIэрылоу Тэу Аслъан тызэрэщигъэгъозагъэу, Шытхъэлэ культурэм епхыгъэ пкыгъохэр купым хэт лъыхъуакломэ къагъотыгъэх. Пхъэм-баим нэмыкIэу сэшхо дэгъу,

унагъом шагъэфедэщтыгъэ къашыкыыр кычIахыгъэх. Ащ итеплэ дахэ, шхъонтIашъоу шыт. Нартхэм я Асран Iуашъхъэ археологмэ «къагъэгущыIэ», нэмыкI пкыгъохэри кычIахынхэу тэгугъэ. Пчыхъалыкъуае щыпсэурэ Хъокло Юныс иунагъо археологхэм ябысым, лъэшэу ащ фэразэх.

АР-м и Лъэпкъ музей илээс 85-рэ зэрэхъугъэр бэмышIэу игъэкIотыгъэу хагъэунэфыкIыгъ. Археологмэ ягъэхъагъэхэр музеймэ юбилей фагъэхьы, тиреспубликэ дунэе культурэм нахь цIэрылоу зэрэщыхъущтым пылтых.

Сурэттым итыр: археолог цIэрылоу Тэу Аслъан.

БАСКЕТБОЛ. АПШЪЭРЭ КУПЫР

Иэгуаор «къыюмыдэлумэ» сыда пшIэщтыр?

«Динамо-МГТУ» Мыекъуапэ — «Тамбов» Тамбов хэку — 87:69 (19:18, 20:16, 20:21, 28:14).

Шэклогум и 13-м Мыекъуапэ шыцэлукIагъэх.

Зезыщагъэхэр: А. Жук, Москва, Д. Медвелиров, Воронеж, П. Верижников, Орел.

«Динамо-МГТУ»: Гапошин — 11, Иванов — 12, Степанов — 3, Хъакъун — 10, Воротников — 32, Тусиков — 6, Путимцев, Хмара, Блэгъожь — 2, Мэрэтыкъу — 4, Долгополов — 7.

Бысымхэр нахь дэгъоу ешIэщтыгъэхэми, текIоныгъэр кыдэзыхыштыр къэшIэгъошIугъэп. Пчыагъэр 62:62-рэ зэхъум, тибаскетболистэу Сергей Воротниковым зэкIэлъыкIоу гъогогъуишцэ очкоуиш дзыгъохэр ыгъэцкIагъэх, хъурджанэм Иэгуаор ридзагъ. ХъакIэмэ яухъумакомэ Сергей ябэнызэ, тIогъогогъо алэкIэки, хъагъэм Иэгуаор ридзагъ. Зы нэгъырэм ешIэгъум къэгъэзапIэ фишын зэрилъэкIыгъэр тшIогъэшIэгъоныгъ.

Сергей Ивановыр, Хъакъунэ Руслъанэ, Артем Гапошиныр зэхэцэн IофхэмкIэ къахыштыгъэх. Бысымхэм ешIэгъур кызырахыштыр тренер шъхьалэу Андрей Синельниковым кыдылбгыти, тибаскетболист ныбжьыкIэхэу Константин Путимцевыр, Блэгъожь Къэпланэ, нэмыкIхэр ешIапIэм кыыригъэхъагъэх.

ЯтIонэрэ ешIэгъур

«Динамо-МГТУ» — «Тамбов» — 77:92 (16:20, 20:29, 19:18, 22:25).

Шэклогум и 14-м Мыекъуапэ шыцэдешIагъэх.

«Динамо-МГТУ»: Тусиков — 6, Гапошин — 4, Иванов — 15, Хъакъун — 12, Воротников — 18, Путимцев, Хмара — 20, Мэрэтыкъу, Степанов — 2.

ЯтIонэрэ ешIэгъур хъакIэхэм зэрахыгъэр бэмэ агъэшIэгъуагъ. Бысымхэм Иэгуаор «къыюмыдэлужьэу» кыгътыхыштыгъ. Очкоуиш дзыгъо 32-м шыцэу 7-р ары нылэп хъурджанэм радзагъэр. Щытым благъэу зекIуалIэхэкIэ хъагъэм Иэгуаор рамыгъафэу бэрэ кыыхэкIыштыгъ. С. Воротниковыр, И. Хмарэ, С. Ивановыр, Р. Хъакъуныр нахь къахэщцэу ешIагъэх, ау текIоныгъэр кыдыхыным тикомандэ фэхъазыргъэп.

ТекIоныгъэр хъакIэмэ кыдаыхэ ашIоигъоу зэрешIагъэхэр «Тамбовым» итренер шъхьалэу В. Колодиным хигъэунэфыкIыгъ. ЗэлукIэгъур зэрэтшIуахыгъэр титренер шъхьалэу А. Синельниковым лъэшэу ыгу къеуагъ. ХэкIыпIэмэ алъыхъущтэу кытылуагъ.

Шэклогум и 30-м «Динамо-МГТУ»-р Ижевскэ шешIэщт.

ФУТБОЛ. КЫМЭФЭ ЕШIЭГЪУХЭР

Шэмбэтым, тхъаумафэм зэдешIэх

Мыекъуапэ футболымкIэ икIымэфэ зэлухыгъэ зэнэкъокъухэр шэклогум и 13-м стадионэу «Юностым» щаублагъэх. Апшъэрэ купым команди 7, ятIонэрэ купым 18, ящэнэрэм 20 ащешIэ. ЗэлукIэгъумэ ясудья шъхьалэр Пэнэшъу Мыхъамод.

ЯтIонэрэ купым хэтхэр шэмбэтым ыкIи тхъаумафэм зэрешIагъэхэр:

МГГТК — «Тульскэр» — 9:4, «Кавказ» — «Радуга» — 2:1, «Ханскэр» — «Спортмастер-2» — 2:2, «Газпром» — «Улап» — 2:0, «Картонтарэр» — «Старт» — 0:2, «Звезда» — «Дизайн» — 1:3, «Джокер» — «Зарем» — 3:1, ИФК — «Квант» — 2:3.

Апшъэрэ купым хэт командэхэм ешIэгъухэр тхъаумафэм аулэщтых, къекIокIыгъуитIум шыцэнэкъокъуштых. ЗэлукIэгъумэ ясудья шъхьалэу Пэнэшъу Мыхъамодэ кызырэгтилуагъэу, физкультурэмрэ спортымрэ апыщагъэмэ япчыагъэ нахьыбэ шыгъэным, псауныгъэр гъэпытэгъэным зэхэщаклохэр пылтых. Стадионэу «Юностыр» Мыекъуапэ ыкIыб шыIэми, спортыр зикIасэхэр макIох, ашIогъэшIэгъонэу зэлукIэгъумэ яплых.

Нэклубгъор зыгъэхъазыргъэр ЕМТИЛЪ Нурбий.

Зэхэзыщагъэхэр: Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэр, иминистрэхэм я Кабинет

КыдзыгъэкIырэр: Адыгэ Республикэм лъэпкъ IофхэмкIэ, IэкIыб къэралхэм ащыпсэурэ тилъэпкъэгъухэм адырIэ зэпхыныгъэхэмкIэ ыкIи къэбар жьугъэм иамалхэмкIэ и Комитет
Адресыр: ур.Крестыанскэр, 236

Редактор
шъхьалэр

ДЭРБЭ
ТИМУР

Редакциер
зыхъышIэр:
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,
редактор шъхьалэм
иапэрэ
гуадзэр:
52-49-44,
редактор гуадзэр-
пшъгъэдэкIыжъ зы-
хьырэ секретары:
52-16-77.

E-mail:
adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхъаты-
гъэр:

Урысые Федерацием
хэутын IофхэмкIэ,
телерадиокъэтын-
хэмкIэ ыкIи зэлъы-
IэсыкIэ амалхэмкIэ
и Министерствэ
и Темыр-Кавказ
чыплэ гъэлоры-
шланI, зэраушыхъа-
тыгъэ номерыр
ПИ №10-3892

Гъэзетым кыхиу-
тыхэрэм мышып-
къагъэу къахафэ-
хэрэмкIэ къэзыт-
хыгъэхэм пшъэдэ-
кIыжъ ахы. Къа-
тхэхэрэмрэ гъэзе-
тым шылажъэхэр-
рэмрэ яеплъыкIэ
зэтемыфэн ыльэ-
кIышцт. Гъэзет-
еджэхэм кыгъ-
фагъэхьырэ тхы-
гъэхэр зэхэтфы-
хэрэп ыкIи къэ-
зытхыгъэхэм
алэкIэдгъэхъа-
жыыхэрэп.

Зыщыхаутырэр
ОАО-у

«Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

Пчыагъэр
4669

Индексхэр
52161

52162

Зак. 3124

Хэутыным
ушыкIэтхэнэу шыт
уахътэр
Сыхъатыр 18.00
ЗыщыкIэтхэгъэхэ
уахътэр
Сыхъатыр 18.00